

ROMANIA

CAMERA DEPUTATILOR

Expunere de motive

Conform art.38 din Constitutia Romaniei revizuita si așa cum a fost convenit prin semnarea Tratatului de Aderare România trebuie să aibă un cadru juridic de reglementare a organizării și desfășurării alegerilor pentru Parlamentul European, așa cum s-a întâmplat în fiecare Stat Membru al Uniunii Europene.

Conform Tratatului de Aderare, Romania trebuie sa desfasoare alegeri pentru Parlamentul European in primul an de la data aderarii.

Este in interes national adoptarea unui „sistem electoral” pentru alegerea parlamentarilor europeni din partea Romaniei. Odata cu data aderarii la UE, Romania va avea reprezentanti de drept in cadrul institutiilor europene: Consiliul Uniunii Europene, Comisia Europeana, Comitetul Economic si Social, Comitetul Regilor, Curtea de Conturi, Curtea de Justitie, etc.. Pentru o legitimizare a reprezentativitatii Romaniei si in cadrul institutiei Parlamentului European este obligatoriu sa se desfasoare alegeri directe, special destinate acestor institutii conform reglementarilor din Uniunea Europeana.

Odata cu largirea procesului de extindere a Uniunii Europene, rolul Parlamentului European se accentueaza. Functiile de co-legislator, control politic, competenta bugetara si mediere a Parlamnetului European accentueaza importanta s-a in ceea ce priveste promovarea interesului local in cadrul politicilor europene si in special cele de dezvoltare regionala, de actiuni politice cu privire la activitatea organelor europene, buget, extindere, relatii externe, etc., dar si o voce din ce in ce mai puternic auzita cu privire la promovarea si respectarea drepturilor fundamentale ale cetatenilor Uniunii Europene.

Trebuie precizat ca numai o reprezentare de drept a parlamentarilor romani in cadrul Parlamentului European poate legitimize accesarea operationala a acestora in structurile respectivei institutii.

Prezenta propunere legislativa vine in intampinarea acestor deziderate de prioritate a aderarii, asigurand cadrul necesar pentru desfasurarea procesului electoral. Astfel, se introduc mai multe reglementari europene in domeniu, dar si o serie de elemente de noutate ale sistemului alegerilor pentru Romania.

Principii de desfășurare a alegerilor în statele UE:

- în toate statele membre, membrii Parlamentului European sunt aleși prin *scrutin proporțional*; *votul este universal, direct, liber și secret*;
- durata *mandatului* parlamentarilor europeni este de *5 ani*;
- la nivel național, *pragul minim pentru atribuirea mandatului* de membru al P.E. poate fi stabilit de fiecare stat membru, dar *nu poate depăși 5% din numărul voturilor valabil exprimate*;
- plafonul cheltuielilor electorale se stabilește de fiecare stat membru;
- *incompatibilitățile* cu caracter general vizează, în principal, funcțiile ministeriale naționale, precum și funcțiile politice sau administrative din cadrul instituțiilor comunitare; de asemenea, pot fi prevăzute incompatibilități la nivel național.

Cu efect de la începutul mandatului 2009 – 2014, Conform prevederilor Actului de Aderare, după aderare, României îi vor reveni 33 de mandate de parlamentar european.

Cadrul juridic al participării la alegerile pentru Parlamentul European este Directiva Consiliului nr.93/109 din 6 decembrie 1993 privind modalitățile de exercitare a dreptului de a alege și de a fi ales la alegerile pentru Parlamentul european pentru cetățenii Uniunii cu reședința într-un stat membru în care ei nu sunt resortisanți.

Modelul de scrutin, ca element fundamental al sistemului electoral

Modelul electoral determină, într-o largă măsură, conținutul real al noțiunii de reprezentare și funcția instituției reprezentative.

În prezent, reprezentanții statelor UE în Parlamentul European nu sunt aleși după o procedură electorală uniformă în toate statele membre, aceasta fiind o rezultată a combinării dispozițiilor naționale cu ansamblul regulilor comunitare în materie.

Întrucât, de-a lungul anilor, nu s-a reușit adoptarea unei proceduri electorale uniforme, *Tratatul de la Amsterdam* a prevăzut elaborarea, de către Parlamentul European, a unui document referitor la alegerea deputaților europeni prin vot universal direct, pe baza unei proceduri uniforme sau *a unor principii comune* în toate statele membre. În 1998, Comisia instituțională a Parlamentului European a prezentat “Raportul privind elaborarea unui proiect de procedură electorală cuprinzând principiile comune pentru alegerea membrilor Parlamentului European”. Subliniind faptul că introducerea în *Tratatul de la Amsterdam* a conceptului de principii comune, alături de cel de procedură uniformă, permite statelor membre păstrarea unor competențe largi în stabilirea modalităților de exercitare a dreptului de a alege și de a fi ales, Comisia a prezentat propuneri concrete de principii comune. În principal, acestea se referă, printre altele, la *aplicarea de către toate statele membre a sistemului reprezentării proporționale*;

Scrutinul reprezentării proporționale este mai complicat decât cel al reprezentării majoritare; el nu-și propune realizarea unei majorități electorale, dar reflectă mai bine reprezentarea partidelor sau alianțelor politice corespunzător voturilor obținute de fiecare. Reprezentarea proporțională vizează realizarea cât mai bine a egalității dreptului de vot: o persoană, un vot, o valoare (*one man, one vot, one value*).

Reglementări juridice privind alegerile europene în unele state membre ale UE:

FRANȚA

Reglementare juridică: Legea 77-729 din 7 iulie 1977 privind alegerea reprezentanților în Adunarea Comunităților Europene (modificată prin Legea 94-104 din 5 februarie 1994 referitoare la exercitarea dreptului de a alege și de a fi ales la alegerile pentru Parlamentul European, de către cetățenii U.E. cu reședința în Franța, Legea 2000-295 din 5 aprilie 2000 referitoare la limitarea cumulului de mandate electorale și de funcții și la condițiile de exercitare a acestora, Legea 2003-327 din 11 aprilie 2003 referitoare la alegerea consilierilor regionali și a reprezentanților în Parlamentul european, precum și la subvenția publică a partidelor politice), Legea 2003-984 pentru autorizarea aprobării Deciziei Consiliului de modificare a Actului privind alegerea reprezentanților în Parlamentul European prin vot universal direct, anexată Deciziei 76/787/CECA, CEE, Euratom a Consiliului din 20 septembrie 1976 și Decretul 79-160 din 28 februarie 1979 pentru aplicarea Legii 77-729 din 7 iulie 1977.

Alegerile pentru Parlamentul European se desfășoară în cadrul a 8 circumscripții electorale, stabilite pe structura regionale.

Au drept de vot cetățenii francezi care au împlinit vârsta de 18 ani, care au drepturi civile și politice depline și care nu se află în nici una din incapacitățile prevăzute de lege.

Conform prevederilor Legii 2003-327 din 11 aprilie 2003, cetățenii francezi cu reședința în străinătate pot vota personal sau prin procură.

Condiții privind eligibilitatea: pot candida, în condițiile prevăzute de lege, cetățenii francezi care au împlinit vârsta de 23 de ani. Pentru cetățenii Uniunii cu reședința în Franța, condițiile prevăzute sunt: 23 de ani împliniți; capacitate electorală în țara de origine; domiciliul real/reședința obișnuită în Franța; îndeplinirea condițiilor legale prevăzute pentru dreptul de a vota.

Sanțiunea prevăzută pentru votul dublu este închisoare de la 6 luni la 2 ani și amendă de la 2.000 la 100.000 franci, iar cea pentru declarație falsă este închisoare de 1 an și amendă de 100.000 franci.

Prezentarea listelor de candidați ale partidelor politice se face, cu 16 zile înainte de data desfășurării alegerilor, de candidatul care este primul pe listă sau de mandatarul său. Fiecare listă de candidați este însoțită de o declarație colectivă cu datele (nume, prenume, data și locul nașterii, domiciliu, profesie și naționalitate) și semnăturile tuturor candidaților înscriși.

Modul de scrutin: reprezentare proporțională cu vot pe liste blocate. Atribuirea mandatelor se face prin metoda d'Hondt, fiind excluse listele care nu au obținut 5% din voturile exprimate.

GERMANIA

Reglementare juridică: Legea privind alegerile europene, în versiunea din 8 martie 1994 (modificată prin Legea din 21 mai 1999), Legea electorală federală din 7 mai 1956 (cu modificările ulterioare), Reglementările electorale europene (elaborate, în 1994, de Ministerul Federal de Interne și ulterior modificate)

Au drept de vot cetățenii germani care au împlinit vârsta de 18 ani, care locuiesc/au reședința în Germania/ în alt stat membru, cel puțin 3 luni înainte de data alegerilor și care nu și-au pierdut drepturile civile. De asemenea, au drept de vot: militarii/oficialii germani cu misiuni în străinătate; cetățenii germani cu reședința într-un stat membru al Consiliului Europei, care au părăsit Germania după 23 mai 1949 și care, înainte de a pleca din țară, au locuit pe teritoriul german cel puțin 3 luni; cetățenii germani cu reședința în orice țară din lume, care, înainte de a pleca din Germania, au locuit cel puțin 3 luni pe teritoriul țării și au părăsit teritoriul de cel mult 25 de ani.

Beneficiază de acest drept, în aceleași condiții ca și cetățenii germani, cetățenii Uniunii cu reședința în Germania care nu votează în țara de origine. Pentru a-și putea exercita dreptul de vot, aceștia trebuie să solicite, în condițiile prevăzute de lege, înscrierea pe listele electorale.

Este permis votul prin corespondență. Votul prin procură sau în cadrul ambasadelor Germaniei este interzis.

Listele de candidați. Pot prezenta liste de candidați (pe landuri sau federale) partidele sau asociațiile politice care dispun de 5 mandate în Bundestag/Dieta unui land sau au obținut 4.000 de semnături pentru o listă federală/2.000 de semnături pentru o listă la nivel de land.

Listele de land se depun cu 66 de zile înainte de data desfășurării alegerilor, iar listele federale cu 68 de zile înainte de aceeași dată.

Modul de scrutin: reprezentare proporțională fără vot preferențial. Atribuirea mandatelor se face conform metodei Hare-Niemeyer, fiind excluse listele care nu au obținut cel puțin 5% din voturile exprimate.

ITALIA

Reglementare juridică: Legea nr.18 din 24 ianuarie 1979, cu modificările ulterioare și Decretul 128 din 21 februarie 1994 referitor la dreptul cetățenilor Uniunii Europene de a alege și de a fi ales.

Dreptul de a alege și de a fi ales. Au drept de vot cetățenii italieni care au împlinit 18 ani și sunt înscriși pe listele electorale, precum și cetățenii Uniunii cu reședința în Italia care: au împlinit

18 ani, au capacitate electorală deplină în țara de origine și s-au înscris, în condițiile prevăzute de lege, pe listele electorale complementare din localitatea de reședință. Cetățenii italieni cu reședința într-un stat membru pot vota la consulatul Italiei din statul respectiv; cetățenii italieni cu reședința în afara teritoriului Uniunii își pot exercita dreptul de vot numai în Italia.

Condiții privind eligibilitatea: poate candida orice cetățean italian care a împlinit vârsta de 25 de ani, precum și orice cetățean al Uniunii cu reședința în Italia care a împlinit aceiași vârstă și este eligibil în țara de origine.

Sanțiunea prevăzută pentru votul dublu sau declarație falsă este închisoarea de la 1 la 3 ani și amenda cuprinsă între 100.000 și 500.000 lire.

Listele de candidați se prezintă de către partidele și organizațiile politice care au grupuri parlamentare în cadrul Camerei Deputaților sau Senatului/ au cel puțin un reprezentant în una din cele două Camere ale Parlamentului/ au obținut cel puțin un mandat la precedentele alegeri europene. Pot fi prezentate și candidaturi individuale, susținute de o listă cu minimum 30.000 de semnături de susținători.

Modul de scrutin: reprezentare proporțională cu vot preferențial. Atribuirea mandatelor se realizează prin metoda câturilor integrale și a celor mai mari resturi.

La alegerile europene din 1999, rata de participare a fost de 70,8%. Numărul alegătorilor potențiali a fost de 47.425.100, iar numărul de locuitori/mandat P.E. de 662.502.

Incompatibilitățile: În afara incompatibilităților prevăzute în Actul din 20 septembrie 1976 și în Directiva 93/109/CE, mandatul de deputat european este incompatibil cu mandatele electiv locale.

In cazul României, având în vedere eforturile de reformare a clasei politice, a dezideratului apelului la votul uninominal și ținând cont de principiile comune ale Uniunii Europene privind aplicarea de către toate statele membre ale UE a sistemului reprezentării proporționale, se propune o formulă care să fie conformă cu așteptările amintite mai sus. Considerăm că acestea se intrunesc cel mai bine în scrutinul reprezentării proporționale cu vot preferențial. Acesta mai este practicat în țări precum: Austria, Belgia, Danemarca, Italia, Olanda.

Astfel, propunem următoarele:

- Pot participa la alegerile pentru Parlamentul European numai partidele politice parlamentare care detin cel puțin un grup parlamentar la nivelul Parlamentului (cele două Camere) – datorită necesității unei cât mai puternice susțineri naționale, atât politice cât și legislative; candidatii independenți, cetățenii români sau ai UE, care prezintă cel puțin 2% din numărul total al alegătorilor înscrși pe listele electorale permanente din circumscripția aferentă candidaturii.
- Partidele politice pot propune în plus cu doi până la un sfert din numărul mandatelor atribuite unei circumscripții electorale.

- Mandatele sunt împărțite pe circumscripții electorale, stabilite pe structura celor 8 regiuni de dezvoltare (compuse din județe).
- Vor exista 8 *circumscripții electorale*, stabilite pe criterii regionale (CE1 – CE2 – CE3 – CE4 – CE5 – CE6 – CE7 – CE8) care vor avea în subordine birourile electorale județene, respectiv secțiile și oficiile electorale.
- *Dreptul de a alege și dreptul de a fi ales*. Au drept de vot cetățenii români care au împlinit vârsta de 18 ani, care au drepturi civile și politice depline și care nu se află în nici una din incapacitățile prevăzute de lege; cetățenii Uniunii cu domiciliul real/reședința obișnuită pe teritoriul român pot participa la alegerile europene dacă solicită înscrierea, în condițiile prevăzute de lege, pe lista electorală complementară din localitatea de reședință (înscrierea din oficiu este interzisă); autoritatea electorală permanentă va colabora cu instituțiile similare ale statelor Uniunii pentru a evita votul dublu sau dubla candidatură.
- *Condiții privind eligibilitatea*: pot candida, în condițiile prevăzute de lege, cetățenii români care au împlinit vârsta de 23 de ani. Pentru cetățenii Uniunii cu reședința în România, condițiile prevăzute sunt: 23 de ani împliniți; capacitate electorală în țara de origine; domiciliul real/reședința obișnuită în România; îndeplinirea condițiilor legale prevăzute pentru dreptul de a vota.
- *Pragul electoral* este stabilit de BEC; sunt excluși candidații partidelor care nu au obținut cel puțin 5% din voturile exprimate.
- *Norma de reprezentare* este lasată a fi stabilită numai înainte de data desfășurării alegerilor pentru o cât mai bună reflectare a realității numărului de electori la acea dată;
- *Modalitatea de scrutin* – scrutinul reprezentării proporționale cu vot preferențial (practicat în Austria, Belgia, Danemarca, Italia, Olanda); metoda propusă, pe scurt, constă în următoarele: repartizarea mandatelor se face în trei etape: la nivel de circumscripție, la nivel central și la nivel de partide;
  1. *la nivel de circumscripție electorală*: biroul electoral de circumscripție atribuie mandatul acelor candidați, membri ai unui partid politic care a obținut pragul electoral sau candidatul independent, care au intrunit numărul de voturi de reprezentativitate stabilite de Biroul electoral de circumscripție;
  2. *la nivelul Biroului Electoral Central (BEC)*; mandatele nedistribuite și „ramasitele” voturile neutilizate se transferă la nivelul BEC care, conform aceleiași proceduri, stabilește coeficientul de reprezentativitate prin media coeficientelor de la nivel de circumscripție; totalizând voturile partidelor neutilizate, BEC atribuie mandatele nedistribuite în ordine descrescătoare partidelor cu numărul cel mai mare de voturi, până la epuizare;
  3. *la nivelul partidelor*; formațiunea care a obținut mandate redistribuite le va acorda acelor candidați care au intrunit numărul cel mai mare de voturi din cadrul respectivei formațiuni politice, corespunzător circumscripției electorale în care a candidat, cu condiția ca în cadrul acelei circumscripții electorale să fi existat mandate de redistribuit la nivel central; în cazul în care cel puțin două formațiuni politice doresc să obțină același mandat redistribuit, va avea prioritate candidatul acelui partid politic care a intrunit numărul cel mai mare de voturi; în cazul egalității de voturi exprimate,

in termen de 24 h, partidele politice in cauza vor trece la negocieri; daca nu se ajunge la nici o concluzie, mandatele vor fi distribuite de BEC, prin tragere la sorti.

Initiatori:

Vasile Puscas,

deputat

George-Cristian Maior
senator

